



**Pasaules
Dabas
Fonds**
sadarbībā ar



VIDES AIZSARDZĪBAS KLUBS



2018. gada 22. novembrī

Vides organizāciju priekšlikumi valdības deklarācijai

Latvijas iedzīvotāji vides un dabas aizsardzību uzskata par ļoti būtisku – to parāda dažādas sabiedrības aptaujas. Tā 94% Latvijas iedzīvotāju norāda, ka daba ir vērtība, kas ir saudzējama*, un 74% atzīst, ka galvenais iemesls dabas aizsardzībai ir tīras vides saglabāšana nākamajām paaudzēm.**

Satversmes 115. pantā ir ietverts valsts pienākums aizsargāt vidi, un mēs, vides un dabas aizsardzības organizācijas, vēlamies to atgādināt mūsu politiķiem, kuri šobrīd aktīvi veido valdību, kā arī jaunās, 13. Saeimas deputātiem – jūsu uzdevums būs nodrošināt, ka šis valsts pienākums tiek izpildīts.

Uzskatām, ka jaunievēlētajai likumdevējvarai un topošajai valdībai ir jāvirzās uz **valsts ekonomisko un vides interešu sabalansēšanu un valsts dabas kapitāla labu pārvaldību**. Valsts griba nodrošināt un spēja uzturēt ekonomisko un vides interešu līdzsvaru ilgtermiņā ir viena no gudras, attīstības un modernas valsts pazīmēm, ar ko Latvija vēl nevar lepoties. Taču mums joprojām ir visas iespējas kļūt par patiesi zaļāko valsti pasaulē.

Esam sagatavojuši priekšlikumus konkrētiem darbiem, kurus uzskatām par svarīgiem un iekļaujamiem jaunās valdības darba kārtībā.

1. Ieviest uzlabotu kompensāciju sistēmu mežu īpašniekiem par dabas aizsardzības aprobežojumiem privātajās zemēs, veidojot īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Privātajiem zemes īpašniekiem, kuru zemē ir aizsargājamas dabas vērtības un tiek veidota īpaši aizsargājamā dabas teritorija vai mikroliegums, līdz ar to tiek ierobežota saimnieciskā darbība, ir jāsaņem atbilstoša kompensācija. Citiem vārdiem – valstij ir jāsamaksā par privāto īpašnieku sniegto pakalpojumu – dabas vērtību saudzēšanu. Šobrīd Latvijā darbojas kompensāciju sistēma, kas ļauj zemes īpašniekam saņemt ikgadēju kompensāciju. Taču tā nedod iespēju gūt visu ienākumu uzreiz, kā tas notiktu, nocērtot mežu. **Tāpēc nepieciešams pilnveidot kompensāciju sistēmu, to papildinot ar citiem mehānismiem, kas zemes īpašniekiem dod iespēju saņemt tūlītēju kompensāciju par mikrolieguma izveides rezultātā noteiktajiem mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem īpašumā.**

2. Uzlabot lauku dzīvotspēju, atbalstīt mazās un vidējās saimniecības, kas veido dabas daudzveidību laukos.

2019. gadā tiks izstrādāta jaunā Lauku attīstības programma (LAP), kas noteiks Eiropas Savienības Lauku attīstības fonda līdzekļu izlietojumu laikā no 2021-2027. gadam. Tieši LAP ir galvenais instruments, ar ko uzlabot lauku dzīvotspēju, kas arī ne vienā vien partijas programmā tika izvirzīta par mērķi. Mēs aicinām nodrošināt to, ka saskaņā ar



Pasaules Dabas Fonds
sadarbībā ar



VIDES AIZSARDZĪBAS KLUBS



LAP, sabiedrības līdzekļi tiek maksāti par sabiedrībai svarīgu funkciju nodrošināšanu, tai skaitā dabas daudzveidības aizsardzību, tīru vidi un ainavas aizsardzību.

3. Atbalstīt dabas risinājumu pielietojumu klimata izmaiņu mazināšanai.

Gan Eiropas, gan pasaules politikā klimata izmaiņu mazināšana ir augstas prioritātes uzdevums, kam tiek veltīta liela uzmanība un arī finanšu resursi. Jaunākie ziņojumi liecina, ka jaunākās globālās sasilšanas prognozes ir dramatiskas***. Arī Latvijā jutīsim un jūtam klimata pārmaiņu ietekmi, gan tiešā, gan pastarpinātā veidā. Lai mazinātu klimata izmaiņas, ir nepieciešami daudznozaru risinājumi, arī krasas pārmaiņas sabiedrības dzīvē un ieradumos. Uzsverot iepriekšminētā nozīmīgumu, mēs vēlamies atgādināt par ekosistēmas kvalitātes nozīmīgumu. Veselīga daba un ekosistēmas palīdz mazināt klimata izmaiņas un spēj tām piemēroties. Tāpēc mēs rosinām jaunās valdības darbības laikā atbalstīt zaļās infrastruktūras projektus, kas izmanto dabas iespējas pretēji ierastajiem “pelēkās infrastruktūras” risinājumiem. Piemēram – veidot mitrzes ūdens attīrīšanai, parkus plūdu ūdeņu uzkrāšanai un attīrīšanai pilsētās utt.

4. Struktūrfondu izmantošana dabas atjaunošanai un ekosistēmu stiprināšanai.

13. Saeimas laikā tiks pieņemti svarīgi lēmumi par ES struktūrfondu izmantošanu pēc 2021. gada. Aicinām atbalstīt tādu pasākumu finansēšanu, kas saglabā, nevis iznīcina ekosistēmas. Tai skaitā aicinām atbalstīt finansējumu dabas atjaunošanai, privātās-publikās partnerības izveidošanai veselīgai videi, mazo un vidējo lauku saimniecību vides iniciatīvas u.c.

5. Integrēt dabas daudzveidības aizsardzības nosacījumus dabas resursu apsaimniekošanā.

Dabas aizsardzība nav tikai īpašu pasākumu īstenošana, bet tā ir cieši integrēta veidā, kā mēs apsaimniekojam mūsu dabas resursus – mežus, pļavas, purvus, ūdeņus, tai skaitā jūru. Šie dabas resursi ir gan ienākumu avots, gan mūsu dabas daudzveidības mītne, un, pieņemot lēmumus par dabas resursu apsaimniekošanu, apsaimniekošanas veida izmaiņām, piemēram, Baltijas jūras zivju nozveju, mežu apsaimniekošanu, purvu izmantošanu, ir nepieciešams stingri izvērtēt to ietekmi uz dabas daudzveidību. Ņemot vērā dabas daudzveidības dramatisko samazināšanos visā pasaulē****, dabas daudzveidības aizsardzības nosacījumi dabas resursu apsaimniekošanā ir jāpadara stingrāki.

Ģirts Strazdiņš,
direktors

Jānis Rozītis,
direktors

Jānis Priednieks,
prezidents

Elita Kalniņa,
viceprezidente

Alvis Birkovs,
valdes
priekšsēdētājs

**Latvijas Dabas
fonds**

**Pasaules Dabas
fonds**

**Latvijas
Ornitoloģijas
biedrība**

**Vides
Aizsardzības
klubs**

**Latvijas
Makšķernieku
asociācija**



**Pasaules
Dabas
Fonds**
sadarbībā ar



VIDES AIZSARDZĪBAS KLUBS



Ieteikumi nosūtīti:

13. Saeimas deputātiem, valdību veidojošo partiju pārstāvjiem

Latvijas valsts prezidentam

Masu medijiem

* SIA "Mārketinga praktiķu ACADEMIA" veiktā 1000 Latvijas iedzīvotāju aptauja, 2017. gads.

** KantarTNS veiktā Latvijas iedzīvotāju aptauja, 2016. gads

*** Starpvaldību klimata izmaiņu panela (IPPC) ziņojums par 2018. gadu:

https://www.ipcc.ch/pdf/session48/pr_181008_P48_spm_en.pdf

**** Living Planet Report 2018, WWF

Par partiju solījumiem vides un dabas jomā pirms Saeimas vēlēšanām vairāk var lasīt Latvijas Dabas fonda "Zaļajā barometrā" (<https://ldf.lv/lv/article/latvijas-dabas-fonda-zalais-barometrs-izvertejis-partiju-solijumus-vides-un-dabas-joma>).